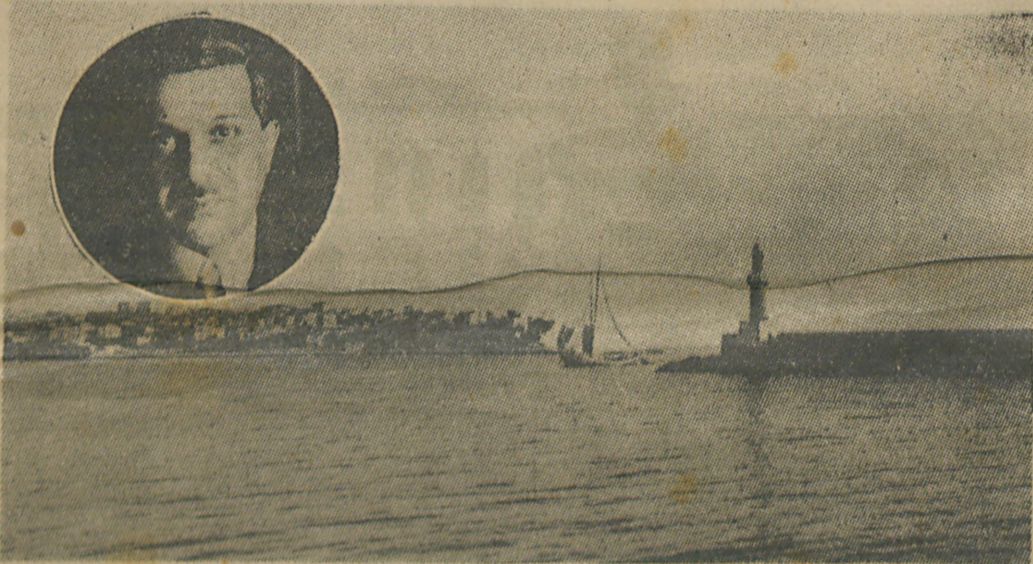


Inkılâp anıtı nereye dikilmeli?

Haydarpaşada mendirek önü en uygun yerdir

Müzeler müdürü B. Azizle, mimar B. Kemal Urlaman'ın ve Faruk Çeçen'in fikirleri



Haydarpaşa mendireği (Madalyon içinde Müze Müdürü B. Aziz)

Inkılâp anıtının nereye dikileceği meselesi günün en mühim konuşma mevzularından biri olmuştur. Anıtın dikileceği yer etrafında bu işle alakadar kimseler, türlü türlü fikirler ileri sürmektedirler.

Biz bundan önce profesör mimar Vedat, Ali Sami, mimar Kemal Altan, Fazlettin ve Bay Ziyânın fikirlerini yazmıştık. Bugün de gene aynı mevzu etrafında İstanbul müzeleri genel direktörü bay Aziz Oganla mimar ve mühendislerden bazılarının fikirlerini yazacağız.

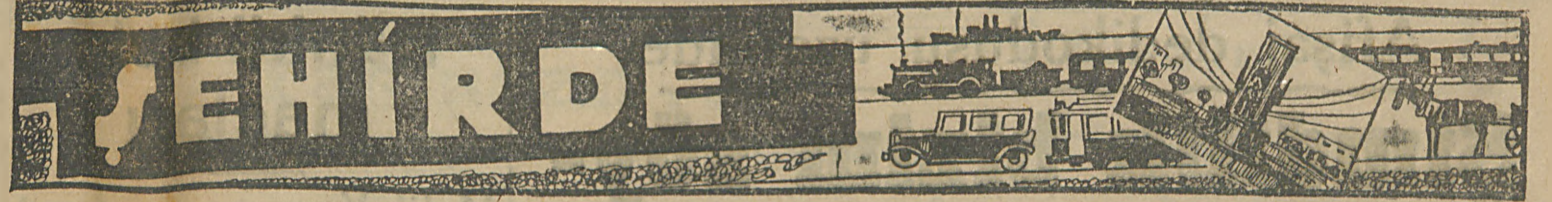
Bay Aziz Ogan diyor ki:

"Şehrimizde yapılacak inkılâp anıtı böyle bir yerde olmalı ki denizden ve karadan gelenler tarafından görülmelidir. Fikrimce karadan gelenlerin bu anıtı kolayca görebilmeleri için el-

aynı zamanda İstanbulun mücessem plânı üzerinde de müteaddit tetkikler yapılmalıdır. Bu esaslar dairesinde intihap edilmesi istenen yer, hakikaten ileride hiç bir itiraza veya nedamete mahal bırakmayacak surette tayin ve tesbit edilmiş olur. Mütahasstırların bu şekilde hareket edeceklerine şüphe yoktur.

İstanbul gazetelerinin birinde bu anıt hakkında fikir dermeyer eden bir zat Topkapı sarayını çeviren surlardan bahsederken Sultanahmet camii ile Ayasofya arasındaki meydanlıkta duran Ayasofya hamamının yıkılması ile bu sahanın genişletilmesi fikrini de ileri atmış..

Ayasofya hamamı Mimar Sinan yapmış olup emsaline az tesadüf edilir mimari bir eserdir. Asırlarca evvel



Yeni vagonlar

Devlet demiryollarının ısmarladığı vagonlar bekleniyor

Devlet demiryolları idaresinin Almanya'ya sipariş ettiği üç lokomotifli on iki vagonun bugünlerde gelmesi beklenmektedir. Saatte doksan kilometre yapacak olan bu lokomotifler Ankara — İstanbul ve Toros ekspreslerinde kullanılacaklardır. Son sistem olan bu lokomotifler hatlarımızın hususiyetlerine göre tadil edilmiş bir şekilde yapılmışlardır. Diğer taraftan demiryolları idaresi Ankara — İstanbul ekspresinin yolculuk müddetini on bir saate indiren yeni bir tarifeyi tatbik koymazdan evvel, hattın tahammül kabiliyetini son bir defa daha tetkikten geçirmeye de faydalı bulmuş ve bu iş için teknik bir heyet seçmişti. Heyetin yaptığı tetkikler sonunda yeni tarifenin tatbikini mahzurlu gösterecek hiç bir şey bulunamamıştır.

TAYYARE SEFERLERİ

Ankara — İstanbul arasında on beş gündenberi muvaffakiyetle yapılmakta olan hava seferlerinin daha faydalı olabilmesi için tayyarelerin hareket saatlerinde değişiklik yapılmasına karar verilmiş ve bu değişiklik tesbit edilmiştir. Yeni tarifeye göre İstanbuldan sabah 7,30 da Ankaradan akşam 18 de kalkılacaktır. Cumartesi günleri de saat on dörtte Ankara ve İstanbuldan karşılıklı birer tayyare kalkacak, pazar günleri seferler 17,30 da icra edilecektir. İstanbul istasyonu nun emrine tahsis edilmek üzere lüks bir otokar da sipariş edilmiştir. Bu otokar yolcuları günü bazı saatlerinde muayyen yerlere uğrularak alacak ve Yeşilköy götürecektir. Ankaradan gelen yolcular da aynı şekilde şehre getirileceklerdir.

Geçit yerleri nasıl olacak

Çivi tecrübeleri iyi netice vermedi, yerlerin asfalt yapılmak ihtimali var

Umumî caddelerde karşıdan karşıya geçit yerlerinin tesbiti işi henüz kat'i bir neticeye bağlanamamıştır. Renkli boyaların beklenen faydayı temin edemeyeceği anlaşılması üzerine tecrübe mahiyetinde olmak üzere Karaköyde iki yere çiviler çakılmıştı.

Bu çivilerin taşlar arasında kaybolduğu ve halk tarafından görülmeyeceği anlaşılmıştır.

Geçit yerlerine köprü üzerindeki

sarı taşlardan konulması düşünülmüş ise de bunların da yazın toz ve topraktan kirlenerek görünmez bir hale geldikleri anlaşıldığından bu da beğenilmemiştir.

Son bir çare olarak geçit yerlerinin asfalt olarak yapılması kalmıştır. Buna karar verilirse tesbit edilmiş olan 250 ye yakın geçit yerine asfalt döşenecektir.

Türk demiri

938 senesinde piyasaya çıkmış bulunacak

Beş yıllık sanayi programının ikinci kısmına dahil demir sanayiinin kurulması için icap eden ilk hazırlıklar tamamlanmıştır. Büyük demir sanayii tesisatı ağustos başından itibaren Karabükte kurulmaya başlayacaktır.

Demir sanayiinin kurulması vazifesi de evvelce bildirdiğimiz gibi Sümerbanka verilmiş bulunmaktadır. Karabükteki tesisat tam olarak iki buçuk senede ikmal edilecektir. Bunun için ilk Türk demirinin piyasaya çıkması 938 senesinde kabil olabilecektir.

Karabük demir ocaklarında çalışacak elemanların yetişmesi için de önümüzdeki ay muhtelif memleketlere mühendis ve usta kafileleri gönderilecektir.

Mihrace geliyor

Ankaraya gitmiş olan Dagampur mihraceci bugün şehrimize dönücek-

Kadıköy iskelesi

inşaat bitiyor; iskele Eylül'de yerine konacak

Akay idaresi tarafından yaptırılmakta olan yeni Kadıköy ve Haydarpaşa vapur iskelesinin iskelet kısmı tamamen bitmiştir. Yarı parası belediye tarafından verilen ve İktisat Vekâleti fabrikaları tarafından yapılan yeni iskelenin iki katlı iskelet kısmı evvelce yapılmış olan yedi dubanın üzerine oturtulmuştur. İskelenin merdivenleri de takılmıştır. Şimdi iki katlı olan iskelenin dış kaplamaları ile dahil tertibatı yapılmak üzeredir. Bütün bunların ikmalî üç ay kadar süreceği ve yeni iskele Eylül ortalarında yerine konulacaktır. Yeni iskelenin iki tarafına da vapur yanaşacak ve halk her iki kattaki altı kapıdan da girip çıkabilecektir. Giriş ve çıkış kapılarıyla eşya kapıları ayrı ayrıdır; ayrıca iskeleye girenlerle vapurdan çıkanlar da birbirlerini rahatsız etmeyeceklerdir.

verdiği bir yer bulmak nemi müskül gibidir. Elverir ki şehrin müstakbel plân çizilerek bu anıt için (bir plâs donör) seçilebilsin. Lâkin deniz yoluyla şehre girenlere inkılâp âbidesini bütün ihtisamile gösterebilmek için İstanbulun topografik vaziyetinin göz önünde tutularak şimdiden bir kaç yer tavsiyesi hatıra gelebilir. Bununla beraber gene bu yer öyle bir mevkide olmalıdır ki İstanbula gelip bir kaç gün kalacaklarda muhteil vesilelerle uzaktan veya yakından olsun bu anıtı kolayca görebilsinler. Şu halde meselâ, Marmara sahilinde olursa buralardaki hâkim tepeler Sultanahmet camii ile Ayasofya gibi binalar tarafından işgal edildiği için bu kısımda anıtın minasip bir yer yoktur. Olduğu farzedilse bile gözler Ayasofya ve Sultanahmet gibi iki büyük binaya ayrılacağından inkılâp âbidesinin ziyaretçi üzerinde azamet ve haşmeti daha az olmaz mı? Zaten denizden Saray burnunu dönünce artık anıtı görmek de ka bil olmayacaktır. Meselâ, limana doğru girince Sultanahmet camii görünmez olur halbuki biz âbidenin Karadeniz boğazına gidenler tarafından da görülmesini istiyoruz.

Saray burnunun Haydarpaşaya doğru bakan denize çıkık yeri de hatıra gelir. Abide burada olursa arkaya doğru geniş yeşil bir koru güzel bir kuvvet de teşkil edebilir. Beşiktaş sirtlarındaki Taşlık denilen yere gelince burası da çok güzel ve müstesna bir yerdir. Mahaza, meselâ Üsküdarın Salacak mevkiinin İstanbula bakan yüzünde siyah evler kalkınca açılacak bir yerde yükseltilecek âbide herhalde çok gösterişli olacaktır.

Görülüyor ya, bu Türk anıtının kurulacağı yeri tayin etmek kolay bir iş değildir. Herhangi mevki için yürütülecek faraziye ve nezariyeler daima insanı aldatabilir. Bu itibarla serdedilecek fikirlerin de kıymeti olmaz. Kurulacak anıt Ark dö Triyomflar gibi olacak; yoksa Romadaki Viktor Emanuel monmiman gibi mi olacak? Onun için önce anıtın şekli tesbit edildikten sonra mikyasla agrandize edilecek mevki üzerine resim konmalı ve bu suretle her minasip görülen yerler üzerinde tecrübeler yapılmalı ve

gösterdiği yüksek bir mevcudiyetin canlı bir eseri olan bu güzel esere kıymak mimari tarihimizi hiçe saymakla birdir.

Bu garip fikirlerin ortaya atılmasından dolayı ne kadar eza duyulsa yeridir. Bundan yirmi beş sene evvel bir şehremizimiz bu hamamı yıkmak istemişse de müzeler idaresinin gösterdiği mümanaat karşısında bu teşebbüsü akim kalmıştı. Atatürk devri mimari eserleri yıkmak değil onarma ve restore devridir.

Şunu haber vereyim ki Ayasofya hamamı ne yıkılacak ve ne de kaldırılacaktır. Bu bina Kültür Bakanı Safet Arıkan ile vali ve belediye reisi Muhtttin Üstündağın kararları veçhile tamir görecektir ve bir hamam müzesi olarak halka açılacaktır. Bu sevimli ve hayrıkâr işi de müzeler idaresi deruh-te etmiş bulunuyor..

KEMAL URLAMAN'IN FİKİRLERİ

Belediye imar bürosu mimarlarından Kemal Urlaman da şunları söylemektedir:

"İnkılâp âbidesinin mevki seçimi için profesör mimar Vdeat ve mimar Kemal Altan'ın fikirleriyle beraber aynı bir gazetede de eski şehremizi General operatör Cemil, Dölmabahçe sarayı üstündeki Taşlık mevkiini gösterdiler.

Bir noktada birleşen bu üç fikre ben de iştirak edeceğim. Evet Taşlık mevki en muvafıktır. Bu öyle bir yer ki tabii bir yarım ada şeklinde, kendi kendine ayrılmış bulunuyor. Bir güzellik parçasıdır. Önü denize karşı Boğazi Çengelköyüne kadar ve Marmaranın da en uzak ufuklarını alan manzarasile engelsiz, dik ve hâkim bir sathı maldır. Diğer iki cihet de sed teşkil ederek Beyoğlu Taksim ve Yıldız tepelerinin vadilerine karşı ferah bir açıklık ortasındadır. Ardının ise ağaçlık ve servilerle gayet hoş fon yapan bir manzarası vardır. Bu güzel mevkiin (Taşlık adı) vaktile başlanıp yapılmıyan büyük bir camiin işlenmiyerek bırakılmış mevcut taşlarından kalmıştır.

Halbuki şimdiki ocakları kalmadığı için tedariki müşkül bu cins kalker,

gibi kıymetli taşların orada mevcut bulunması da bir iştir.

Taşlık için daha fazla izahatı ben-den evvllki üç kıymetli mütehassısın fikirleri üzerine artık fazla görüyorum!..

İstanbul Nafia fen heyeti mimarı Faruk Çeçen de şunları söylemiştir;

"—İnkılâp âbidesinin öyle göze ilişecek bir noktada mevkii olmalıdır ki; Marmaranın en uzun ufkundan seçilebilsin.

Bunun için (Anadoluyu Avrupaya bağlayan) Haydarpaşanın mendireği önünde yalçın ve yarım kavis şeklinde rihtıma bir kaide yapılarak âbide tam bunun üzerine konmalıdır.

O zaman mendireğe âbideye yaraşan bir şekil de verilir. Daha sonra suyun altına bir tünel ile - mesafe azlığı milnasebetile - kara irtibatını da temin etmek mümkündür. Buraya yapılacak âbidenin kuvvetli tesirlerinden birisi de dalgalı ve fırtınalı zamanlarda köpüklerin âbideye vereceği haşmettir. Buraya âbidenin geceleyin her taraftan görünmesi için kuvvetli ışık tertibatı da yapılmalıdır.."

H. Bedrettin Ulgen



(Solda) — Kavga ediyoruz, döğüşüyoruz, sonra barışıyoruz. Ne tuhaf şey değil mi?

— Şüphesiz! Hem sevişip hem döğüşmek marifettir!

PRENS SEYFETTİN HAKKINDA BİR ŞAYIA

Kahirede çıkan Resimli Letaif mecmuasında negredilen bir habere göre on bir senedenberi İstanbulda oturmakta olan prens Seyfettin'in Mısıra dönmesine dair şayialar dolaşmaktadır. Gazete bu şayanın doğru yahut yalan olduğunu kaydetmemekte; yalnız bu münasebetle prensin bankalarında mevdu olup elli milyon İngiliz lirasına yakın bir yekün tutan servetinden bir kısmının sarfile Kahirede Kasrülâyn caddesinde iki büyük apartıman yaptıracığını haber vermektedir. Prensın emlâki bir vasi tarafından idare edilmekte iken bir iki yıl önce Evkaf nezaretine tevdi olunmuştu.

YAGMURLAR

Havalar son günlerde çok mütehavvil geçiyor. Dün sabahtan öğleye kadar fasılalı bir şekilde bardaktan boşanırcasına yağmur yağmıştır. İki gün içinde yağın yağmur 17 milimetreddir. Hararet dün 20 dereceyi bulmuştur.

Deniz yolları idaresinin yeni yapacağı vapurlar etrafında idare ile talipler arasında vapurların evsafı, tonajı, inşa tarzı, teslim ve tesellüm vaziyetleri üzerinde anlaşılmış gibidir. Yalnız tediye şartları üzerinde henüz uyuşulamamıştır. Bu cihet de halledilerek bir ödeme formülü bulunduğu takdirde inşaat, fiyatı en çok kıracak talibe ihale edilecektir.

DENİZ ŞENLİKLERİ

Bu sene de bir temmuzda büyük deniz şenlikleri yapılmasına karar verilmiş ve hazırlıklara başlanmıştır. Kabotaj hatlarının kapitülasyonundan kurtulması tarihi olan bir temmuz şenliklerinin bu sene her sene den güzel olması için çalışılmaktadır. Bu seneki deniz şenliklerinde ve şehir ayinlerinde orijinal bazı yenilikler de yapılacaktır.

YERLİ MALLAR SERGİSİ

Yerli mallar sergisinin açılma hazırlıkları devam etmektedir. Şimdiye kadar yer almak için sergi heyetine 165 firma baş vurmıştır.

(Sağda yukarıda) — Eğer terziler ilânlarını tayyare ile yapacak olsalar nasıl bir usul takip ederler?

— Evet, bayım.

— Bu kadar değerli bir hayvanı niye öldürüyorsunuz?

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtımı

Aziz Ogan Koleksiyonu



OGNIST0102701